

“Hoe nauwer de detentievorm aansluit bij het “gewone leven”, hoe groter de kans op succesvolle re-integratie in de samenleving en hoe kleiner de kans op recidive”. Of deze hypothese klopt, kan ik – bij gebrek aan voldoende fundamenteel wetenschappelijke onderzoek in ons land ter zake – niet onderbouwd hardmaken. Ze ligt wel in het verlengde van het “buikgevoel”. Tenminste voor zover en in de mate het niet gaat om personen die dermate gevaarlijk zijn dat de maatschappij haar burgers verplicht en definitief tegen hen moet beschermen. Bovendien doet voormelde hypothese ook het best recht aan het zogenaamde “normalisatieprincipe”. Of nog, met uitzondering van het recht op vrijheid moeten we erover waken alle fundamentele rechten en vrijheden van gedetineerden maximaal te vrijwaren.

Hoe toegewijd, competent en professioneel gevangenisdirecteurs en hun teams deze doelstelling met relatief beperkte middelen in soms sterk verouderde infrastructuur ook trachten na te streven, er is en blijft veel ruimte voor een andere, mogelijk of allicht betere aanpak.

Kleinschalig gedifferentieerde detentie waarvoor de initiatiefnemers van vzw De Huizen en u allen naar ik aanneem ijveren, juich ik dan ook toe. Ze gaan enigermate tegen de stroom in, geven blijk van moed en een streven naar een meer humane samenleving. Een humane samenleving is het m.i. aan zichzelf verplicht om te experimenteren met en te pionieren in innovatieve opvangs- en detentievormen. Bij voorkeur zijn dergelijke proefprojecten stevig verankerd in de samenleving. Net daarom is de wereld buiten de muren nooit veraf. Detentiehuisen zijn waardevol want maken doelgericht straffen op maat mogelijk met de nadruk op de terugkeer van de gevangene naar de samenleving.

Zinvolle tijdsbesteding, aangepaste individuele coaching, “het lot in eigen handen nemen”, empowerment en responsabilisering van gedetineerden staan daarbij centraal.

Kortom, kleinschalige detentiehuisen beloven een constructieve en hopelijk veilige opstap naar succesvolle integratie in een complexe samenleving vol verleidingen en uitdagingen die gevangenen op het einde van hun straf opnieuw zullen moeten opzoeken.

Succesvol, niet naïef en dus wetenschappelijk onderbouwd pionieren in nieuwe detentievormen, veronderstelt ten slotte een grotere inzet op fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Enkel op grond daarvan kunnen de uitgangshypothesen worden bevestigd, weerlegd of genuanceerd. Gedegen en volgehouden wetenschappelijk onderzoek met vergelijkende inslag blijft helaas een blinde vlek. En dat is problematisch. Hoe komen we immers voldoende onderbouwd te weten welke detentiemethode de grootste kans op succesvolle re-integratie biedt; welke detentievorm bijdraagt tot de instandhouding van een duurzame relatie; of en waarom een persoon recidiveert; welke detentiemethode de kleinste impact heeft op het welzijn en de toekomst van de eventuele kinderen van de gedetineerde,...?

Uitwisseling van kennis, inzichten en ervaringen van justitie, politie, veiligheidsexperts, navorsers én gedetineerden kunnen bovendien bijdragen tot een nieuw en veelzijdig penitentiair model dat meer ruimte biedt voor maatwerk. Heel veel stof voor een boeiende studiedag over een maatschappelijk thema dat even delicaat als belangrijk is. Ik wens u een inspirerende studiedag en mogen de resultaten en inzichten die u hier vandaag zal verwerven nog lang nazinderen en aanzetten tot verdere actie!

Cathy Berx
Gouverneur Antwerpen